

ספרים חדשים

חילופי מכתבים בין ישראל כהן ובין ש"י עגנון דודר בן-גוריון

כל אחד מן המכתבים יש בו ערך אישי, תרבותי וציבורי. הם משקפים מאורעות ויחסים, מעשים ופרשיות בספרות ובחיים, וכן גם מאירים דמויות רבות וסגנונות שפעלו בחברה הארץ-ישראלית קרוב ליובל שנים.

בספר באו שני מאמריו של ישראל כהן – "במחיצתו של ש"י עגנון" ו"מסכת יחסים עם דוד בן-גוריון". אלה, ודברי ההקדמה וההערות המצורפים למכתבים מספקים רקע ויָדַע לענינים ואישים שנזכרים בהם. ערכה את הספר: פרופ' נורית גוברין. הוצאת "עקד", תשמ"ה, 207 עמ'.

הספר הופיע לציון יובל השמונים של המסאי והמבקר הידוע, ישראל כהן, שהיה מעורכי השבועון "הפועל הצעיר", בטאון מפלגת העבודה, במשך 36 שנה. הוא היה חבר במוסדות-המפלגה המרכזיים וקיים קשרים הדוקים עם מנהיגי המפלגה, וביניהם דוד בן-גוריון.

קשרים אלה הניבו את חליפת המכתבים הענפה בין ישראל כהן ודוד בן-גוריון, הנכללת בחלקו השני של הספר. ישראל כהן נולד בברצ'אץ אשר בגליציה, עיר הולדתו של עגנון. הידידות בין השניים נמשכה שנים רבות ובאה לידי ביטוי בפגישות ביניהם ובקשרי מכתבים המתפרסמים בחלקו הראשון של הספר.

מנחם קאופמן: לא ציונים באמריקה במאבק על המדינה (1939-1948)

"מהצהרת בלפור ומן הבטחון שניתנו בה". השואה באירופה חוללה שינוי בהשקפות הלא-ציונים ואחרי רתיעות והסתייגויות, הגיעו לידי מסקנה שפתרון מצוקת היהודים באירופה, הצלת שארית הפליטה, דורשת מסגרת מדינית שתאפשר את התאחוותם בארץ-ישראל.

הפרקים בספר הם: א. היחסים בין הארגונים היהודיים בארצות הברית בין שתי מלחמות העולם ב. נסיונות היברות בין ציונים ללא-ציונים בשנים 1941-1942 ג. התביעה להקים קהיליה יהודית בארץ-ישראל במקום היחסים בין ציונים ללא-ציונים ד. פירוד בין הציונים ללא-ציונים בשנה האחרונה של המלחמה ה. הלא ציונים והמאבק הציוני בתום המלחמה ו. הארגונים הלא-ציונים במערכה על אישור תכנית החלוקה באו"ם ז. הוועד היהודי האמריקני והמאבק על ביצוע החלוקה ח. הלא-ציונים בשבועות שקדמו להקמת

הספר שהופיע בספריה הציונית עלי-יד ההסתדרות הציונית העולמית הוא מחקר נרחב על "עמדותיהם של היהודים הלא ציונים בארצות-הברית והתייחסותם לציונות ולארץ ישראל" בשנים שקדמו להקמתה של מדינת ישראל.

בניגוד לאנטי-ציונים בקרב הסוציאליסטים והיהודים החרדים, שיתפו מתנגדי הציונות המדינית פעולה עם הגורמים והמוסדות הציוניים "בהגשמתה המעשית". שיתוף-פעולה זה קיבל צורה ארגונית, כאשר הצטרפו הלא-ציונים לסוכנות היהודית המורחבת בשנת 1929.

הכיוון המדיני בציונות, שהתגבר בשנות השלושים וראשית הארבעים, הרתיעו את הלא-ציונים משיתוף-פעולה. בראשית 1943 פירסם הוועד היהודי האמריקני, שבראשו עמד יוסף פרוסקאואר, גילוי-ידעת, או הצהרת-השקפות, שהתעלמה כדברי המחבר במבוא,

ספרים חדשים

הספר מהווה פרק חשוב בתולדות התנועות והתנועות בחיי ישראל באחת התקופות המכריעות ביותר בדברי ימינו. הספר הופיע במסגרת סידרת מחקרים של המכון ליהדות זמננו, האוניברסיטה העברית בירושלים, תשמ"ד. 382 עמ'.

מדינת ישראל.

אחרי כל פרק באות הערות. ובסוף הספר צירף המחבר נספחים, גופים וארגונים וקיצוריהם, רשימת הארכיונים, רשימת המרואיינים, ספרות נבחרת, מפתח.

ספר שירים דו-לשוני מאת גבריאל פרייל

נתפרסמו קבצי שיריו "נר מול כוכבים", "מפת ערב", "האש והדממה", ספר שירים ביידיש, "לידער", "מתוך זמן ונוף" (מבחר משיריו בספרים קודמים ותוספת שירים חדשים), "שירים משני הקצוות", "אדיב לעצמי". מבחר מספרי שירה אלה באו בספר דו-הלשוני *Sunset Possibilities* *And Other Poems*. הקדים דברי הערכה לספר המשורר ט. כרמי והמתרגם רוברט פרנד. 147 עמ'.

בהוצאת הספרים היהודית בפילדלפיה הופיע ספר-שירים דו-לשוני מאת גבריאל פרייל, ממשוררי הדור החדשנים, שבשירתו האישית עשירת-הדימויים נתן מבע לחוויות הקיום של בן-זמננו. — מבחר השירים בקובץ תורגמו על-ידי רוברט פננד, פרופיסור לספרות אנגלית באוניברסיטה העברית בירושלים.

ספר שיריו הראשון של גבריאל פרייל, "נוף שמש וכפור", הופיע בשנת תש"ד. מאז

שניאור זלמן צייטלין — חיים בר-דין: הלוח העברי והקריאות במועדי השנה

חייו ועשיותיו הענפות בתחום המחקר, ציונות וארץ-ישראל, מאז הגיע לחופיה בשנת 1937 מגרמניה הנאצית.

במדור "לחקר גבולות הארץ" באו מחקריו של ד"ר חיים בר-דרומא "זה סיני", "הרי גלבוע" ו"כיבוש יחיד" — בעריכתו של ד"ר חיים בר-דין.

הכרך שזרוע תווי נגינה מכיל 710 עמ' עם תוספת באנגלית של IX עמ', וכולל מפתח מפורט.

זהו הכרך השלישי של המפעל הגדול, שהשקיע בו יוזמו, ד"ר שניאור זלמן צייטלין, ושותפו לעבודה המנוח ד"ר חיים בר-דיין, עמל ויָדַע רב. מחקריהם של ד"ר בר-דיין, "לוח העתים העברי", ושל ד"ר בר-דרומא "לחקר גבולות הארץ", על לוחותיהם, תרשימיהם, תמונותיהם ומפותיהם — הם ספרים חשובים בפני עצמם.

הכרך הגדול שהופיע בהידור רב כולל "מחקרי חיים בר-דרומא על גבולות הארץ ומפת ארץ-ישראל על פי התורה ומפת מרכז הארץ, מִדָּן ועד באר שבע". בתוכן: קריאת התורה בשחרית של ראש השנה ויום כפור; מתוך הקריאות בתורה בשלוש רגלים; חיים בר-דין; טעם תחתון וטעם עליון; מנהגי בית-הכנסת לקריאות בתורה בחול, בשבת ובמועדי השנה; שירת ההפטרה; קריאת המגילות שיר השירים, רות, קהלת, ניגון מגילת איכה; מפתח, השערים באנגלית.

נילוו לפרקים הדיקדוק המוסיקלי ותווי נגינה כן גם באו בספר מחקריו של חיים בר-דין: "לוח העתים העברי" ומדור מוקדש לדמותו של חיים בר-דיין ובו פרק קטן בהיסטוריה של מוסיקה יהודית" מפי המנוח; ומאמרים עליו מאת ד"ר מרגוט בר-דיין וד"ר אליהו שליפר, שמספרים על

ספרים חדשים

המפורסם בתרגום עברי. לפני כן, בשנת תשל"ד, ראה אור הספר "מגילת אסתר וקריאתה" – בתויו נגינה לפי שיטתו של פרופ' רוזובסקי (הפנר צבי צייטלין, עתה פרופיסור למוסיקה באוניברסיטה ברוצ'סטר נ.י. Eastman School of Music הוא תלמידו של פרופ' רוזובסקי).

הכרך השני של הסידרה הוא "מקראי קודש – הקריאה של כתבי הקודש בנגינות". הכרך הראשון – "חמישה חומשי תורה וקריאתם", הופיע בשנת תשל"ח. בכרך זה בא במילואו ספרו של פרופ' שלמה רוזובסקי, חוקר טעמי המקרא

פינחס דורון: "באור סתומות ברש"י"

האחרים, שיש שעונים לשאלותיו וקושיותיו בדברי רש"י. להיפך, הוא נזקק למפרשי רש"י בכל מקום שהתקשה בהם, אך יש ולא מצא בפירושיהם הסבר מספיק ומניח את הדעת. פרי יגיעתו ליישב את הסתומות ברש"י הוא הספר שלפנינו.

בראש הספר בא מבוא – "לשיטתו של רש"י בפירוש התורה – י"ג עיקרים". המחבר מגדיר ומדגים כל כלל וכלל, אשר ל"סתומות", הנה בכמה משלים נדמה שהחיפוש אחריהן הוא מוגזם, כמו ברברי רש"י הידועים הפותחים בפסוק הראשון ב"בראשית", אף-על-פי-כן יש בתוספת ביאור משמעות חדשה. וכן גם בפסוק "וירא אלקים את האור כי טוב, ויבדל" וכו' – הפירוש האגדתי שמביא רש"י על האור הגנח לצדיקים מעלה בו המחבר או משלים את הרעיון הכלול בו.

אין מקום בציון קצר לעמוד על סגולות פירושו של רש"י, אם גם עתים נדמה שהשאלות וההערות של המחבר אינן מתישבות כל-צרכן... הספר בכללו יש בו ענין וערך לכל קורא בתורה ורש"י הוא להם לעיניים.

פירוש רש"י על התורה נתקבל בכל תפוצות ישראל על-ידי חכמים ופשוטי עם כמאיר עיני הקורא, המעיין ולומד את המקרא. לכאורה "סתומות" ורש"י הם שני הפכים, שהרי גאון המפרשים נחשב כפשוטן המפענח סתומות בתורה ומלבן את המקראות המוקשים בה. אף-על-פי-כן ראו כמה חכמים צורך לבאר באור נרחב את כוונתו, רמזיו והקשיים שניתקלו בהם בכמה מביאוריו. הפירוש המקובל ביותר הוא שנדפס בהרבה הוצאות של התורה על-יד רש"י הוא "שפתי חכמים" לשבתי משורר ב"ס מפראג, שהנהו באמת פירוש אקלקטי, או מקובץ מכמה פרשנים שקדמוהו. הפירוש הנרחב ביותר הוא של אליהו בן אברהם מזרחי. לפנייהם ואחריהם נערמו פירושים נוספים שביקשו ומצאו בדברי גאון הפרשנים ביאורים שצריכים בירור וליבון. חכם אחד הלך בפירושי רש"י ומעלה סתומות בהם הוא ד"ר פינחס דורון, פרופיסור ללימודי היהדות במכללת קווינס.

ד"ר דורון אינו מתעלם מכל הפרשנים

במה – גליון המאה

ומהווה אוצר בלום לשוחרי התיאטרון העברי הישראלי והעולמי. כמו כן הוא מדגיש שב"במה" מתפרסמים מלבד רשימות ומאמרי ביקורת גם מחזות מקוריים ומתורגמים.

תוכן החוברת: מכס ברוד כיועץ האמנותי של "הבימה" – פרדי רוקס; העיבוד האמנותי המיוחד לידיש של ה"רוויזור" לגוגול – דליה קאופמן;

הופיע גליון המאה של "במה", הרבעון שנוסד ונערך על ידי מבקר הספרות והאמנות והמסאי, ישראל גור במשך כ"ב שנה (1960-1982). הרבעון יופיע כעת בעריכת רות בלומרט ודבורה גילולה.

החוברת פותחת בברכת שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, המציין שהרבעון... "מתחדש ומתערען מחוברת לחוברת, בצורה ובתוכן, מקיף תחומים ונושאים

יהודי" – זן אוריין; בין חידוש למסורת – חוויה תיאטרונית בוניה – שמעון פינקל; בתיאטראות וינה 1984 – שמעון פינקל; ביקורת ספרים – דבורה גילולה. חדש בי"ארכיון ומוזיאון לתיאטרון ע"ש ישראל גור". כתובת המערכת והמינהלה: ת.ד. 4069 ירושלים 91040.

א.ב.

"אדאם מראה – בלט – ז'אן ז'נה. עברית יהודית בן-אדרת ומיכל זופן; מאדאם מראה: ארבעה דרכים לניתוח – יהודה מוראלי; התפאורה בתיאטרון הישראלי רב-שיח. עריכה: רות בלומרט; רשימת הסקיצות של נ. אלטמן שבאוסף נחום צמח – דבורה גילולה; הפולמוס על "נפש

בשולי החוברת

– אנדרה נהר נתפרסם בצרפת כהוגה-דעות, שהשפיע על עולם-מחשבתם של אינטלקטואלים צעירים בצרפת. כציוני ומוקיר את ערכי המסורת היהודית, האציל מרוחו על תלמידיו בזמן כהונתו כפרופיסור ללימודי היהדות באוניברסיטה של שטרסבורג. לאחר מכן הוזמן ללמד באוניברסיטות במדינת ישראל ועשה את ביתו בירושלים. בין ספריו (בצרפתית) "מהותה של הנבואה", "הקיום היהודי" וספרים על הנבואה והנביאים, תולדות ישראל, על מחשבתו הדתית של המהר"ל, על הספרות הרבנית ועוד.

– אריה ליפשיץ, מספר, מסאי ומבקר. בין ספריו: "דרך עקובה", קובץ סיפורים ו"הווייתה של תקופה", ספר מסות. ספרו האחרון הוא "בחמדה גדולה", שבעה סיפורים מימי גדוד העבודה בשנות העשרים. זה לא כבר הופיע אוסף סיפוריו בתרגום אנגלי על-ידי הרצל פֶּרֶס בשם "We Built Jerusalem".

ראובן בן-יוסף הוציא לאחרונה שני ספרים – ספר שירים חדש "טעם הארץ" (הוצאת "עקד") ו"על הסבל ועל הירושה – קובץ מאמרים על ענייני תרבות ומחשבת ישראל".

ד"ר אהרן קומס, הוא פרופיסור לספרות עברית באוניברסיטת הנגב. לפני שנים מספר הוציא אוסף שיריו של דוד פוגל וצירף מבוא גדול – דברי הערכה וניתוח השירים בספר.

כשיצא סעדיה מקסימון מעבודות-הדפוס לגמלאות, עלה מניו-יורק וקבע את ביתו במגדל-העמק, מקום שם מטפל הוא בעריכת כתבי-היד של אביו המנוח, הסופר והמורה ש"ב מקסימון. את קיבוץ יהל מכיר הוא כי בנו המנוח, מפקד האיזור יונתן, היה בין מייסדיו.